

לשכת רב הקמפוס

אוניברסיטת בר-אילן

הפקולטה למדעי היהדות

דף שבועי

פרשת צו, שבת הגדול ופסח, תשע"ג
מספר 1010

מאת המרכז ללימודי יסוד ביהדות
ע"ש הלנה ופאול שולמן

על מה חשב משה?

מנשה אלישיב

"וַיִּקְרַב אֶת אֵיל הָעֵלָה... וַיִּשְׁחָט... וַיִּקְרַב אֶת-הָאֵיל הַשְּׁנִי אֵיל הַמְּלָאִים... וַיִּשְׁחָט וַיִּקַּח מִשָּׁה מִדָּמוֹ וַיִּתֵּן עַל-תְּנוּף אֶזְנוֹ-אֶהְרֹן הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רִגְלוֹ הַיְמָנִית" (ח: יח-כג).

החלק האחרון של הפרשה הוא עניין המילואים. בפרשת "תצוה" נצטווה משה להכין את אהרון ובניו לקבלת הכהונה (שמ' כט: א-כח), ובפרשתנו משה מקיים את הציווי. הוא הלביש את אהרון ובניו בבגדי כהונה ומשח את אהרון בשמן המשחה. אחר כך משח משה את המשכן ואת כליו. במשך שבעת ימי המילואים כיהן משה ככהן ועשה את כל עבודות הכהונה היומיומיות: הקריב את קרבנות התמיד, הקטיר את הקטורת, הדליק את המנורה, ערך את לחם הפנים והקריב את קרבנות המילואים – חטאת, עולה ושלמים. בפסוק האחרון של הקטע שהובא לעיל, המילה "וישחט" מופיעה בטעם "שלשלת".

לטעמי המקרא כמה מטרות: ¹ בתחביר הם מחלקים את המקרא לפסוקים ולחלקי פסוקים, בפונולוגיה הם מסמנים את המילה במלרע או במלעיל ובצד המוזיקלי הם משמשים תווים לקריאת המקרא. ² הטעם "שלשלת" נדיר והוא מופיע בתורה ארבע פעמים בלבד, פעמיים בנביאים ופעם אחת בכתובים. ברוב העדות הוא נקרא כמו טעם ה"פזר", שהוא טעם עולה, אך ארוך ממנו. יש הקוראים אותו במנגינה של אדם שנבהל. היכן עוד מופיע טעם השלשלת בתורה?

"וַיִּתְמַקְּמָה (שלשלת) וַיִּחְזְקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וּבְיַד אִשְׁתּוֹ וּבְיַד שְׁתֵּי בָנָתָיו" (בר' יט: טז). לוט צריך היה לבחור בין היציאה עם המלאכים מסדום ללא רכושו הרב ובין הניסיון להציל את רכושו, והתלבטות זו באה לידי ביטוי בטעם השלשלת.

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל-לֵהי אֲדָנִי אֲבָרְהָם הַקָּרֵה-נָא לְפָנַי הַיּוֹם" (שם, כד: יב). עבד אברהם התפלל שה' יצליח את דרכו במציאת אישה ליצחק, והיה כה בטוח שתפילתו תיענה מיד עד שבעודו מתפלל הסתכל סביב לראות אם יש נערה מתאימה.

"וַיִּמָּאן וַיֹּאמֶר אֶל-אִשְׁתֹּ אֲדָנָיו הֵן אֲדָנִי לֹא-יָדַע אֵתִי מֵה-בְּפִית" (שם, לט: ח). יוסף נאבק עם עצמו אם להיענות לאשת פוטיפר או לא. על כן בא טעם השלשלת.

ומה משמעות טעם השלשלת על המילה "וישחט" של משה שחט שלושה קרבנות מילואים, ורק בקרבן השלישי היא מוטעמת בשלשלת. הקרבן השלישי הוא שלמים, והוא הקרבן המסיים את תהליך המילואים ומכשיר את אהרון ואת בניו לכהונה. כאן מסתיים אפוא תפקידו של משה ככהן, ולכן אולי האריך בשחיטה, כמו שמאריכים בטעם השלשלת, והשחה את סיום תפקידו.

* מנשה אלישיב הוא מנהל הספרייה ליהדות.

¹ ראו ר' שושני, "תפקידים המקורי של טעמי המקרא", בתוך: מ' בר-אשר וח"א כהן (עורכים), משאת אהרן, ירושלים תש"ע, עמ' 486-469.

² לספרי אמ"ת (איוב, משלי, תהילים) יש טעמים שונים מבשאר ספרי המקרא.